

Sygn. akt III KK 223/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

w sprawie **F. M.**

skazanego na podstawie art. 124 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu – w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w

zw. z art. 112 k.p.s.w.

w dniu 29 lipca 2015 r.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w B.

z dnia 30 października 2009 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 5 § 1 pkt 4
k.p.s.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. umarza postępowanie w
sprawie, a jego kosztami obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem nakazowym z dnia 30 października 2009 r. uznał F. M. za winnego tego, że w dniu 29 stycznia 2009 r. ok. godz. 9.00 przy ul. Ż. 3 wspólnie z K. C. dokonał umyślnego uszkodzenia drzwi wejściowych do mieszkania nr [...], powodując przez to straty w wysokości 200 zł na szkodę J. Ż., tj. wykroczenia z art. 124 § 1 k.w.

Wskazany wyrok uprawomocnił się w pierwszej instancji.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, tj. art. 93 § 2 i 4 k.p.s.w. poprzez wydanie w stosunku do obwinionego F. M. wyroku nakazowego w sytuacji, gdy w świetle zgromadzonego materiału dowodowego wina i okoliczności przypisanego obwinionemu czynu budziły wątpliwości.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o:

- dopuszczenie dowodu z odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 15 lutego 2010 r., co do okoliczności występowania u obwinionego choroby psychicznej;
- uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.s.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. z powodu przedawnienia orzekania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wniesiona na korzyść obwinionego F. M. okazała się oczywiście zasadna, a sformułowany w niej wniosek o uchylenie wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w B. i umorzenie postępowania w sprawie w pełni zasługiwał na uwzględnienie, co uzasadniało rozpoznanie tej kasacji na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w.

Istotnie, w toku orzekania w niniejszej sprawie przez Sąd Rejonowy w B. doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, wskazanych w zarzucie kasacji.

F. M. w przedmiotowym postępowaniu został obwiniony o popełnienie wykroczenia z art. 124 § 1 k.w., który to czyn został mu następnie przypisany w wyroku wydanym w postępowaniu nakazowym. Tymczasem, zgodnie z dyrektywami wynikającymi z treści art. 93 § 2 i § 4 k.p.s.w., orzekanie w postępowaniu nakazowym jest możliwe jedynie wtedy, gdy okoliczności czynu i

wina obwinionego nie budzą wątpliwości oraz nie zachodzą okoliczności określone w art. 21 § 1 k.p.s.w., powodujące obligatoryjną obronę. Jedną z nich jest wystąpienie uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności obwinionego (art. 21 § 1 pkt 2 k.p.s.w.).

W realiach przedmiotowej sprawy właśnie to ostatnie zagadnienie nie zostało dostrzeżone przez sąd meriti. F. M. przesłuchany w dniu 8 maja 2009 r. w charakterze obwinionego wprawdzie oświadczył, że nie leczył się psychiatrycznie (k. 24verte), jednak jak słusznie podkreślił Rzecznik Praw Obywatelskich w kasacji, obowiązkiem Sądu było rozważenie tej okoliczności na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Z akt sprawy, a dokładnie z protokołu ustnego zawiadomienia pokrzywdzonego J. Ż. wynika bowiem, że gdy obwiniony F. M. był u niego w mieszkaniu pociął sobie rękę nożem i kazał zadzwonić na Policję celem zabrania go do szpitala psychiatrycznego, albowiem oświadczył, że leczy się psychiatrycznie (k. 5).

Przedstawione okoliczności, które powinny stać się przedmiotem zainteresowania Sądu w toku czynności procesowych, prowadzą do wniosku, że w niniejszej sprawie istniały przesłanki do powzięcia uzasadnionej wątpliwości co do poczytalności obwinionego. Dalszą konsekwencją powinno być zatem wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz podjęcie działań wynikających z obowiązującej procedury i zmierzających do wyjaśnienia rzeczywistego stanu zdrowia psychicznego F. M. Nie ulega natomiast wątpliwości, że w opisanej sytuacji rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym było niedopuszczalne. Uchybienie zarzucone Sądowi Rejonowemu w kasacji ma niewątpliwie rażący charakter, bowiem doprowadziło do rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym wbrew wyraźnemu zakazowi ustawowemu. Dyrektywa wynikająca z treści art. 93 § 4 k.p.s.w. wyłącza możliwość orzekania w tym trybie, gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności obwinionego, a w niniejszej sprawie istniały realne przesłanki do powzięcia takiej wątpliwości. Przekroczenie tego zakazu doprowadziło do istotnego ograniczenia prawa obwinionego do obrony. Nie ulega przy tym wątpliwości, że do naruszenia przepisów art. 93 § 4 k.p.s.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.s.w. dochodzi zarówno wtedy, gdy sąd orzekł w postępowaniu nakazowym, pomimo wątpliwości co do poczytalności obwinionego, jak i wtedy, gdy wprawdzie nie powziął takich

wątpliwości, ale w świetle materiałów zgromadzonych w aktach sprawy istniały obiektywne przesłanki do powstania takich wątpliwości, nakładające obowiązek ich wyjaśnienia.

Jednocześnie podkreślić należy, na co słusznie zwrócił uwagę skarżący w kasacji, że okoliczność występowania u F. M. poważnych zaburzeń psychicznych, w dacie czynu objętego wyrokiem nakazowym, została także potwierdzona w toku innej sprawy prowadzonej przez Sąd Okręgowy w B. pod sygn. akt III K .../10, w której postępowanie zostało umorzone, a w stosunku do oskarżonego zastosowano środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (k. 5 akt SN).

W tych warunkach konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania. W sprawie doszło już do przedawnienia orzekania. Zgodnie bowiem z art. 45 § 1 k.w., karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok, a jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od popełnienia czynu. Jak wynika z akt sprawy do popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu miało dojść w dniu 29 stycznia 2009 r., tym samym upłynął już dwuletni okres przedawnienia wskazany w zdaniu drugim przywołanego przepisu. Art. 45 § 2 k.w. przewiduje wprawdzie, że w razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia, przedawnienie biegnie od daty uchylenia rozstrzygnięcia, jednakże - jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego - tylko wtedy, gdy w dacie uchylenia orzeczenia nie upłynął jeszcze okres przedawnienia karalności (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2002 r., I KZP 15/02, OSNKW 2002, nr 7-8, poz. 49; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2012 r., II KK 219/12, LEX nr 1220803).

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 535 § 5 i 537 § 2 k.p.k., w zw. z art. 112 k.p.s.w., orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znalazło oparcie w przepisie art. 118 § 2 k.p.s.w.